

Notă informativă la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

1. Temei legal

La data de 4 octombrie 2016 a intrat în vigoare Legea nr.234 din 3 octombrie 2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare („**Legea nr.234/2016**”), aprobată prin angajarea răspunderii politice a Guvernului față de Parlament (Hotărîrea Guvernului nr.1083 din 26 septembrie 2016) și ulterior adoptată de Parlament.

*Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative („**Proiectul legii**”) este elaborat în vederea executării art.46 alin.(14) din Legea nr.234/2016, care stabilește că „Guvernul, în termen de 3 luni de la publicarea prezentei legi, va elabora și va prezenta Parlamentului proiectul legii de modificare și completare a actelor legislative în vigoare, în vederea aducerii acestora în conformitate cu prezenta lege”.*

Alături de Legea nr.234/2016, proiectul legii constituie una dintre măsurile de implementare a următoarelor documente de politici și angajamente externe:

- pct.8.8 din Foaia de parcurs privind agenda de reforme prioritare a Comisiei Guvernamentale pentru Integrare Europeană, conform căreia în Republica Moldova urmează a fi elaborată și implementată legislația specială privind depozitarul central;
- capitolul IV lit.c pct.4 din Programul de activitate al Guvernului 2016-2018, care prevede crearea Depozitarului central unic de stat al valorilor mobiliare și lansarea Registrului unic de stat al deținătorilor de valori mobiliare, administrat de Depozitarul central unic de stat, și creșterea transparenței acționarilor pînă la beneficiarii finali;
- cel de-al doilea DPO al Băncii Mondiale, care se referă la crearea și lansarea depozitarului central unic al valorilor mobiliare.

Proiectului lege a fost elaborat avîndu-se în vedere recomandările Fondului Monetar Internațional (FMI) și ale Băncii Mondiale rezultate în urma evaluării sectorului financiar în cadrul misiunii FSAP (Programul de Evaluare a Sectorului Financiar) în 2014, precum și de recomandările aferente creșterii siguranței și eficienței sistemelor de clearing și de decontare a valorilor mobiliare, înaintate în cadrul misiunilor de asistență tehnică acordată de către FMI în lunile februarie și aprilie 2016, în contextul creării Depozitarului central unic.

2. Scop și obiective

Proiectul Legii are ca scop aducerea actelor legislative în vigoare în conformitate cu Legea nr.234/2016, precum și crearea unui cadru eficient de reglementare a activității Depozitarului central unic al valorilor mobiliare („**DCU**”). Suplimentar, proiectul propune unele amendamente la cadrul de reglementare financiar-bancar cu scopul optimizării acestuia.

Amendamentelor incluse în proiectul de lege urmăresc următoarele obiective:

- asigurarea integrității și securității datelor privind evidența valorilor mobiliare;
- protejarea drepturilor deținătorilor de valori mobiliare;
- crearea unui model eficient și sigur de evidență și decontare a valorilor mobiliare;
- diminuarea costurilor suportate de emitenții și deținătorii de valori mobiliare în legătură cu evidența și decontarea valorilor mobiliare;
- optimizarea reglementărilor și proceselor ce țin de evidența și decontarea valorilor mobiliare;
- optimizarea unor reglementări din domeniul financiar – bancar.

3. Condițiile care au impus elaborarea proiectului

În ultimii ani, cu suportul partenerilor de dezvoltare, au fost realizate mai multe evaluări a sistemelor de evidență și de depozitare a valorilor mobiliare în Republica Moldova. Domeniile de

evaluare au inclus, în particular, identificarea unui model adecvat și eficient pentru evidența și decontarea valorilor mobiliare. Un punct separat în aceste evaluări a constituit studierea activității și situației financiare a actorilor implicați în aceste activități.

Concluziile principale care se regăsesc în cadrul acestor studii de evaluare este că în domeniul ținerii evidenței valorilor mobiliare există numeroase probleme și deficiențe. În particular entitățile care realizează funcțiile de evidență și decontare a valorilor mobiliare sînt vulnerabile din punct de vedere financiar, dețin un volum de capital insuficient pentru asigurarea unei activități eficiente, dispun de sisteme și tehnologii informaționale care nu corespund cerințelor operaționale și de securitate, dispun de capacitățile funcționale limitate, care nu asigură protecția drepturilor deținătorilor de valori mobiliare.

Pentru depășirea acestor deficiențe, în termen de 18 luni de la intrarea în vigoare a Legii nr.234/2016, urmează a fi constituit DCU și demarată activitatea acestuia. Pentru realizarea acestor măsuri și crearea condițiilor privind activitatea DCU, este necesară modificarea și completarea cadrului juridic actual.

Amendamentele operate la cadrul normativ în vigoare prin intermediul proiectului legii urmează să stabilească, în particular, modul și condițiile de realizare a funcțiilor de evidență și decontare a valorilor mobiliare de către DCU.

4. Principalele prevederi ale proiectului

Conform Legii nr.234/2016, DCU desfășură cu titlu exclusiv următoarele activități de bază în privința valorilor mobiliare corporative, valorilor mobiliare de stat, precum și instrumentelor pieței monetare, emise de BNM:

- a) înregistrarea inițială a valorilor mobiliare în formă de înscriere în cont („serviciu de înregistrare a valorilor mobiliare”);
- b) deschiderea și administrarea conturilor de valori mobiliare la nivelul cel mai înalt („serviciu de administrare centralizată”);
- c) gestionarea unui sistem de decontare a valorilor mobiliare („serviciu de decontare”).

Ca urmare a adoptării Legii nr.234/2016 și în legătură cu funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească DCU, precum și cu scopul optimizării unor reglementări din domeniul financiar-bancar, se impune operarea următoarelor modificări și completări la actele legislative în vigoare.

1. *Legea nr.548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*

În conformitate cu cele mai bune practici internaționale¹, se propune introducerea noțiunii „infrastructurile pieței financiare”, care se referă la sistemele de evidență și decontare a mijloacelor bănești, valorilor mobiliare și altor instrumente financiare. Banca Națională a Moldovei va realiza atribuțiile ce țin de constituirea, licențierea, reglementarea și supravegherea infrastructurilor pieței financiare.

De asemenea, se propune schimbarea termenului de prezentare a Raportului anual Parlamentului Republicii Moldova reieșind din considerentele de mai jos.

La moment BNM prezintă Parlamentului anual, în termen de 4 luni după încheierea fiecărui an financiar, un raport (Raportul anual al BNM) și trimestrial Raportul asupra inflației.

În contextul suprapunerii termenelor de prezentare a Raportului anual al BNM și a două Rapoarte asupra inflației, în fiecare an în lunile ianuarie – aprilie, BNM se confruntă cu dificultăți privind elaborarea, prezentarea și publicarea rapoartelor menționate, în condițiile unui număr redus de zile lucrătoare, considerând zilele de sărbătoare nelucrătoare.

Raportul anual conține un capitol cu descrierea succintă a Conturilor internaționale a Republicii Moldova, care se perfectează pe parcursul primei săptămâni a lunii aprilie. Ulterior, acest capitol necesită redactare tehnică, programarea tabelelor și a graficelor (1-2 zile). Totodată, la elaborarea Raportului anual sunt utilizate și date statistice furnizate de Biroul Național de Statistică. Unele dintre ele pentru anul gestionar (ex. conturile

¹ A se vedea CPSS-IOSCO, *Principii pentru infrastructurile pieței financiare*, aprilie 2012; Regulamentul UE nr.648/2012 privind instrumentele financiare derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele centrale de tranzacții; Regulamentul UE nr. 909/2014 privind îmbunătățirea decontării titlurilor de valoare în Uniunea Europeană și privind depozitarii centrale de titluri de valoare și de modificare a Directivelor 98/26/CE și 2014/65/UE și a Regulamentului (UE) nr. 236/2012

naționale) sunt publicate de BNS la finele lunii martie. Respectiv, analiza și includerea lor în Raportul anual necesită de asemenea timp.

În practica internațională o mare parte de bănci centrale prezintă rapoartele anuale de activitate către începutul lunii a 6-sea (Polonia, Austria, Rusia), iar Banca Națională a României – până la 30 iunie a fiecărui an. În practica națională instituțiile publice cu statut juridic similar BNM (ex. CNPF) prezintă anual până la data de 1 iunie raportul de activitate pe anul precedent.

În contextul celor expuse este necesară schimbarea termenului de prezentare a Raportului anual Parlamentului Republicii Moldova și se propune extinderea acestuia cu o lună calendaristică – până la 1 iunie a fiecărui an.

2. *Legea nr.1134-XIII din 2 aprilie 1997 privind societățile pe acțiuni*

Modificările și completările propuse la Legea nr.1134/1997 derivă în mod expres din Legea nr.234/2016. În particular, în Legea nr.1134/1997 urmează a fi introduse următoarele amendamente:

- prevederile referitoare la modul de ținere a registrului deținătorilor de valori mobiliare, în particular art.17 și 18, urmează a fi abrogate, dat fiind că acestea sînt stabilite prin Legea nr.234/2016, iar ulterior, în conformitate cu art.17 alin.(2) lit.a) urmează a fi implementate prin intermediul actelor normative ale BNM;
- prevederile referitoare la extrasul din registrul acționarilor (în particular art.19 și 20 din Legea nr.1134/2016) se vor substitui cu prevederi privind extrasul din cont, conform art.28 alin.(2) din Legea nr.234/2016;
- prevederile referitoare la certificatele de valori mobiliare, în particular art.21 și 22, urmează a fi abrogate, dat fiind că în conformitate art.3, 27, 33 și 34 din Legea nr.234/2016, valorile mobiliare se vor emite doar în formă de înscriere în cont;
- din Legea nr.1134 se elimină prevederile ce țin de registrul deținătorilor de valori mobiliare și Registrul de stat al valorilor mobiliare, avîndu-se în vedere că, în conformitate cu art.5 alin.(1) pct.1) din Legea nr.234/2016, înregistrarea, evidența și înscrierea valorilor mobiliare în conturi se va realiza de DCU;
- din Legea nr.1134 se elimină prevederile ce țin de societățile de registru și registratorii independenți, avîndu-se în vedere că, în conformitate cu Legea nr.234/2016, toate funcțiile ce țin de evidența valorilor mobiliare urmează să fie realizate de DCU;
- prevederile ce țin de înregistrarea emisiunilor de valori mobiliare și acordarea numărului înregistrării de stat de către CNPF urmează a fi abrogate, avîndu-se în vedere că, în conformitate cu art.5 alin.(1) pct.1) lit.a) și pct.2) lit.b) din Legea nr.234/2016, înregistrarea inițială a valorilor mobiliare în formă de înscriere în cont („serviciu de înregistrare a valorilor mobiliare”) va fi realizată de DCU. În particular, DCU va fi responsabil de „servicii legate de o emisiune nouă, inclusiv alocarea și gestionarea codurilor ISIN și a altor coduri similare”;

3. *Legea nr.192-XIV din 12 noiembrie 1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare*

Modificările propuse la Legea nr.192/1998 au ca scop aducerea legii în cauză cu prevederile art.5 alin.(1) pct.1) lit.a) și pct.2) lit.b) din Legea nr.234/2016, conform căruia DCU:

- va efectua înregistrarea inițială a valorilor mobiliare în formă de înscriere în cont („serviciu de înregistrare a valorilor mobiliare”);
- va presta servicii legate de o emisiune nouă, inclusiv alocarea și gestionarea codurilor ISIN și a altor coduri similare.

4. *Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002*

Modificările propuse la Codul civil țin de următoarele aspecte:

- art.157 lit.f) permite societăților pe acțiuni, în calitate de emitenți de valori mobiliare, să stabilească modul de ținere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare a societății. În conformitate cu Legea nr.234/2016, funcțiile ce țin de înregistrarea, evidența și înscrierea valorilor mobiliare în conturi se vor realiza de DCU;

- la articolul 161 alineatul (3), cuvintele „formă materială, pe suport de hîrtie, sau în” se vor exclude, dat fiind că în conformitate art.3, 27, 33 și 34 din Legea nr.234/2016, valorile mobiliare se vor emite doar în formă de înscriere în cont;
- articolul 164 se va abroga, dat fiind prevederile referitoare la modul de ținere a registrului deținătorilor de valori mobiliare sînt stabilite prin Legea nr.234/2016, iar ulterior, în conformitate cu art.17 alin.(2) lit.a), acestea urmează a fi implementate prin intermediul actelor normative ale BNM;
- prevederile din articolul 1606 se vor aplica în măsura în care nu contravin Legii nr. 184 din 22 iulie 2016 cu privire la contractele de garanție financiară, avîndu-se în vedere că aspectele referitoare la legea aplicabilă relațiilor ce țin de instrumentele financiare sînt reglementate de Legea nr.184/2016.

5. *Legea nr.171 din 11 iulie 2012 privind piața de capital*

Modificările propuse la Legea nr.171/2012 țin de următoarele aspecte:

- prevederile referitoare la societățile de registru, depozitar central și activitatea de clearing și decontare urmează a fi abrogate, avîndu-se în vedere că în conformitate cu art.5 alin.(1) din Legea nr.234/2106 funcțiile în cauză vor fi realizate de DCU;
- din cadrul legii urmează a fi abrogate prevederile referitoare la atribuțiile de reglementare, licențiere și supraveghere asupra entităților care desfășoară activități de societate de registru, depozitar central, clearing și decontare, avîndu-se în vedere că în conformitate cu art.17 din Legea nr.234/2016, atribuțiile în cauză sînt deținute de BNM.

6. *Legea nr.234 din 3 octombrie 2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare*

Odată cu adoptarea proiectului legii, vor fi eliminate licențele de depozitar central și autorizațiile de societate de registru. În aceste condiții, se propune ca persoanele juridice care dețin licență de depozitar central sau autorizație de societate de registru să dispună de dreptul de a obține licențele și autorizațiile pentru activitate pe piața de capital fără achitarea taxelor și plăților respective, avîndu-se în vedere că persoanele juridice în cauză au achitat anterior taxele pentru obținerea de licenței de depozitar central și autorizației de societate de registru, pe care le dețin în prezent.

Concomitent, proiectul legii propune ca societățile pe acțiuni să dispună de dreptul de a transmite informațiile din registrul acționarilor de la data constituirii DCU. De asemenea:

- au fost concretizați termenii de transmitere a registrelor deținătorilor de valori mobiliare, pentru cazurile cînd valorile mobiliare sînt emise de societățile pe acțiuni care sînt entități de interes public, sau sînt admise spre tranzacționare pe piața reglementată sau în cadrul unui sistem multilateral de tranzacționare, sau pentru alte cazuri;
- au fost concretizate acțiunile întreprinse în cazul depistării neconcordanțelor în datele din registre;
- au fost introduse prevederi referitoare la măsurile compensatorii, în cazul pretențiilor ce pot deriva din aplicarea legii.

7. *Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21 iulie 1995*

Proiectul legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative prevede modificarea și completarea Legii instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995.

Amendamentele propuse la Legea instituțiilor financiare vin cu anumite concretizări în textul noțiunilor de „achizitor potențial”, „administrator” și cea de „afiliate ale unei alte persoane”, care au drept scop aducerea clarității în aplicarea noțiunilor respective.

În același scop sunt preconizate și completările propuse la articolul 25 alineatul (2) litera d) și e) și articolul 28 alineatul (1) litera d) și alineatul (3). Astfel, modificările articolului 25 elucidează faptul că funcțiile de conformitate, audit intern și administrare a riscului reprezintă funcții de control, fiind concomitent ca parte a mecanismului de control intern al băncii.

Cu referire la articolul 28 alineatul (1) litera d) se specifică că limita prevăzută se va aplica acționarilor care, direct sau indirect, dețin sau controlează mai puțin de 1% din capitalul

băncii și care nu sunt persoane afiliate băncii. Referitor la alineatul (3) se propune o nouă redacție pentru a concretiza că prevederile acestuia se vor aplica în cazul nerespectării limitelor maxime aferente expunerilor băncii doar față de persoanele afiliate.

Totodată, modificările preconizate la articolul 15⁸ alineatul (2) și articolul 38⁴ alineatul (1¹) sunt necesare pentru aducerea termenilor utilizați în acest alineat în corespundere cu Legea cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare nr. 234 din 03.10.2016.

Concomitent proiectul de lege stabilește o dispoziție tranzitorie aferentă cerinței de diminuare a capitalului reglementat a băncii în cazul nerespectării limitelor maxime aferente expunerilor față de persoanele afiliate acesteia.

8. *Legea nr.419-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, Legea nr.183 din 22 iulie 2016 cu privire la caracterul definitiv al decontării în sistemele de plăți și de decontare a instrumentelor financiare, Legea privind redresarea și rezoluția băncilor nr.232 din 03.10.2016, Legea privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar nr.575-XV din 26.12.2003, Legea privind achizițiile publice nr.131 din 03.07.2015, Legea nr.233 din 03.10.2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.*

Modificările propuse la actele legislative menționate au caracter general și se referă, în mare parte, la modificări de ordin redacțional.

9. *Măsuri privind intrarea în vigoare*

Proiectul legii conține un șir de măsuri tranzitorii pentru a asigura trecerea de la modelul actual de reglementare la modelul propus de Legea nr.234/2016.

În particular, amendamentele propuse de proiectul legii urmează să intre în vigoare în mod diferențiat. Astfel:

- prevederile ce țin de constituirea și activitatea DCU urmează să intre în vigoare de la data publicării legii;
- prevederile ce țin de modul de ținere a evidenței valorilor mobiliare și activității de depozitar central urmează a fi menținute în vigoare pînă la data emiterii deciziei BNM privind inițierea activității DCU.

Avîndu-se în vedere caracterul specific de activitate al DCU, dispozițiile tranzitorii ale proiectului legii stabilesc procedurile ce țin de constituirea DCU și emiterea valorilor mobiliare de către acesta.

5. Evaluarea impactului

Proiectele actelor normative în domeniul financiar nu sînt supuse evaluării conform cerințelor din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător. În același timp, cadrul normativ și situația în domeniul ținării evidenței valorilor mobiliare a fost supus evaluării sectorului financiar în cadrul misiunii FSAP (Programul de Evaluare a Sectorului Financiar) în 2014, precum și în cadrul unor alte misiuni de evaluare realizate de instituțiile financiare de profil.

Studiile menționate oferă o descriere a situației în acest domeniu, apreciază eficiența și calitatea reglementărilor aplicate în prezent și oferă propuneri în privința noului cadru normativ care necesită a fi aprobat în Republica Moldova în domeniul activității depozitarului central.

6. Fundamentarea economico-financiară

Conform Legii nr.234/2016 și proiectului legii, nici o entitate, cu excepția DCU, nu este în drept să desfășoare activități ce țin de evidența și decontarea valorilor mobiliare. Drept consecință, licențele pentru activitatea de depozitar central și autorizațiile pentru societatea de registru devin caduce.

Proiectul legii prevede un măsuri compensatorii pentru persoanele juridice care dețin licență de depozitar central sau autorizație de societate de registru, precum și acționarii acestora.

În acest sens, proiectul prevede următoarele:

- Persoanelor juridice care dețin licență de depozitar central sau autorizație de societate de registru sau au calitatea de acționar al acestora li se acordă dreptul de a deține calitatea de fondator și acționar al DCU. Deținerea calității de fondator și acționar este un drept exclusiv, deținut de o categorie limitată de entități, care va permite operatorilor existenți și acționarilor acestora să aloce investițiile anterioare în capitalul DCU.
- Persoanele juridice care dețin licență de depozitar central sau autorizație de societate de registru vor beneficia de dreptul de a obține licență pentru activitatea pe piața de capital fără achitarea taxelor de eliberare a licenței. Astfel, operatorii existenți vor fi în drept să obțină licență pe un termen nelimitat și să desfășoare activitate pe piața de capital fără achitarea taxelor de eliberare a licenței.